

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zuzany Šnejdrlové, Ph.D., a soudců Mgr. Barbory Berkové a Mgr. Michala Rendy ve věci

žalobce: **Ing. J. S.**
bytem N. 62/54, X B.
zastoupený advokátem Mgr. Ing. Josefem Cardou
sídlem Jakubské náměstí 109/1, Brno

proti
žalovanému: **Státní pozemkový úřad**
sídlem Husinecká 1024/11a, Praha 3

o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2017, č. j. SPU 125993/2017, ve věci
pozemkových úprav,

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

Odůvodnění:

1. Dne 23. 1. 2012 byl rozhodnutím Ministerstva zemědělství – Pozemkového úřadu Přerov č. j. 1420/2012-MZE-130775 schválen návrh pozemkové úpravy v dotčené části katastrálního území Přerov – území s nedokončeným scelovacím řízením. Proti tomuto rozhodnutí brojil žalobce žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který rozsudkem ze dne 27. 8. 2014, č. j. 22 A 46/2012-72 rozhodnutí Ministerstva zemědělství – Pozemkového úřadu Přerov zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení Státnímu pozemkovému úřadu, Krajskému pozemkovému úřadu pro Olomoucký kraj, pobočka Přerov (dále jen „pobočka“). Ke změně subjektu příslušného k rozhodnutí věci došlo od 1. 1. 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb. Důvodem pro zrušení rozhodnutí byla absence skutkových zjištění pro závěr o důvodnosti řízení o pozemkové úpravě v režimu ustanovení § 9b a násl. zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.
2. Dne 14. 9. 2016 vydala pobočka rozhodnutí č. j. 440766/2016, kterým schválila návrh pozemkových úprav v dotčené části katastrálního území Přerov – území s nedokončeným scelovacím řízením. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o němž bylo rozhodnuto žalobou napadeným rozhodnutím.
3. Žalobce namítá, že: a) žalovaný neodstranil vady předchozího řízení vytýkané krajským soudem a nadále absentují skutková zjištění o důvodnosti řízení o pozemkové úpravě v režimu ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 139/2002 Sb.;
b) pozemky dotčené pozemkovou úpravou byly zabrány v roce 1948 pro účely obrany státu na stavbu vojenského letiště. Podle ustanovení § 35 odst. 1, 5 a § 37 odst. 3 zákona č. 47/1948 Sb. z. a n. nemovitosti sloužící obraně státu byly ze scelování vyloučeny, proto pozemky v areálu výstavby letiště nebyly ve scelovacím obvodu. Tyto pozemky za předpokladu, že by scelování probíhalo podle zákona, nemohly být předmětem scelování. Stát tyto pozemky mohl získat jedinečně vykoupením nebo vyvlastněním, nikoli scelením. Dle výkladu správního orgánu stát vstoupil do scelování bez pozemků a ve scelování bezplatně získal 500 ha pozemků pod vojenským letištěm. Není jediný důvod, proč tato část pozemků pod letištěm v k. ú. Přerov není řešena stejně jako sousední pozemky pod letištěm v k. ú. Bochoř.
4. Žalovaný navrhuje zamítnutí žaloby a odkazuje na obsah svého rozhodnutí, konkrétně str. 7, kde jsou popsány jednotlivé podklady, které se týkají prověřování právních vztahů, a zpracovatel pozemkových úprav v těchto podkladech popsal, jak bylo s jednotlivými podklady pracováno a na jakém základě byly pozemkové úpravy zpracovány. V této souvislosti žalovaný poukazuje na vyjádření Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního ze dne 24. 11. 2014, v němž se věnuje názoru soudu. Dále žalovaný poukazuje na ustanovení § 2 zákona č. 139/2002 Sb., neboť pozemkové úpravy jsou prováděny ve veřejném zájmu a nelze tak akceptovat snahy účastníků řízení směřující výhradně k osobnímu prospěchu. Problematické zabránění pozemků v roce 1948, již rozebírá žalobce v žalobě, se žalovaný věnuje na str. 8 svého rozhodnutí, na což rovněž odkazuje, a doplnil, že vlastnictví domáhaného pozemku bylo již řešeno několika soudy v rámci restitučního řízení s výsledkem, že žalobce není vlastníkem pozemku původně p. č. X v k. ú. Přerov.
5. Žádná z osob vyrozuměných soudem ve smyslu ustanovení § 34 odst. 2 s. ř. s. neuplatnila práva osoby zúčastněné na řízení.

6. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu [§ 75 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)].
7. Jak uvedeno výše, Krajský soud v Ostravě zrušil předchozí rozhodnutí pro absenci skutkových zjištění pro závěr o důvodnosti řízení o pozemkové úpravě v režimu ustanovení § 9b a násl. zákona č. 284/1991 Sb. Uvedl, že: *z provedeného dokazování plyne, že scelovací řízení bylo zahájeno dne 11. 3. 1948 za účinnosti vládního nařízení č. 171/1940 Sb. z. a n., o scelování hospodářských pozemků a o jiných úpravách pozemkové držby, a zemského zákona č. 80/1884 mor. z. z., o scelování hospodářských pozemků, ve znění pozdějších předpisů. Dne 14. 5. 1948 nabyl účinnosti zákon č. 47/1948 Sb. z. a n., o některých technicko-hospodářských úpravách pozemků (zclovací zákon). Podle § 100 věty první tohoto zákona „řízení ve věcech upravených tímto zákonem, které bylo zahájeno před účinností tohoto zákona, provedou podle předpisů dosavadních dosud příslušné úřady (soudy), bylo-li již v těchto věcech skončeno odhadní řízení; jinak se dosavadní řízení zrušuje a provede se znovu podle tohoto zákona“. Ze spisového materiálu neplyne, že by řízení zahájené dne 11. 3. 1948 dospělo ke dni 14. 5. 1948 do fáze ukončení odhadního řízení, a s ohledem na krátký časový interval mezi oběma daty je to prakticky vyloučeno. Rovněž tak spisový materiál neobsahuje nic, co by nasvědčovalo zahájení scelovacího řízení po nabytí účinnosti zákona č. 47/1948 Sb. z. a n. Nic z toho nebylo prokázáno ani v souvisejícím řízení před civilními soudy. Za této situace skutkové závěry o scelovacím řízení zahájeném dne 11. 3. 1948 a následně vedeném až do poloviny 50. let 20. století, obsažené v napadeném rozhodnutí, nemají oporu ve spisovém materiálu.*
8. Od 1. 1. 2013 vstoupil v účinnost nový zákon o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech č. 139/2002 Sb. (dále jen „PozZ“), podle něhož pobočka a žalovaný postupovali při rozhodování po zrušení rozhodnutí Krajským soudem v Ostravě. Ustanovení § 9b zákona č. 284/1991 Sb. nyní odpovídá ustanovení § 14 PozZ, jehož odst. 1 a 2 je shodného znění jako odst. 1 a 2 ustanovení § 9b zákona č. 284/1991 Sb.
9. Podle ustanovení § 14 odst. 1 PozZ předmětem pozemkových úprav v katastrálních územích s nedokončeným scelovacím řízením jsou všechny pozemky nacházející se v katastrálním území, ve kterém nebylo dokončeno scelovací řízení podle dříve platných zvláštních právních předpisů (dále jen "scelování"), bez ohledu na dosavadní způsob jejich využití a existující vlastnické a užívací vztahy k nim. Ustanovení § 3 odst. 3 se nepoužije. Do obvodu pozemkové úpravy lze zahrnout i pozemky, které nebyly dotčeny nedokončeným scelovacím řízením.
10. Podle ustanovení § 14 odst. 2 PozZ v katastrálním území, ve kterém nebylo dokončeno scelování a katastr nemovitostí vede vlastnictví k pozemkům v souladu s návrhem scelovacího plánu, platí, že vzniklo vlastnictví k pozemkům podle tohoto návrhu.
11. Krajský soud ze správního spisu zjistil následující: - v dopise Čs. místního komisaře IV. pro agrární operace v Olomouci ze dne 7. 9. 1948 adresovaného MNV Přerov je řešeno ve věci povinného scelování pozemků v obcích Přerov, Henčlov, Bochoř, Troubky zahájení prací a hrazení nákladů;
- dle zápisu sepsaného dne 14. 7. 1949 v místnosti Albanie akciového pivovaru v Přerově o jednání, jehož předmětem je rozložení půdy vykoupené ONV v Přerově v obcích Přerov, Předmostí-Přerov II, Přerov VI - Lověšice, Přerov IV - Kozlovice, Přerov III - Popovice, Přerov V - Újezdec, Bochoř, Troubky, Henčlov, Věžky a Vlkoš, podle zákona čís. 45/1948 Sb. o nové pozemkové reformě v k. ú. Přerov bylo navrženo, aby se 50% půdy

přidělilo čsl. státu – vojenské správě za předpokladu, že tato přidělená půda půjde k dobru resp. ke snížení ztrátového % ve scelování jediné v k. ú. Přerov, zbytek navrhuje rozdělití jednak pro město Přerov, které tuto půdu dá k dispozici scelovacímu komisaři k úhradě svých požadavků na přidělení plochy ve scelování [...];

- v zápise o dokončení pozemkových úprav kat. úz. Přerov, Bochoř, Henčlov, Troubky, sepsaném na zemědělské správě rady KNV v Olomouci dne 13. 12. 1955, je uvedeno, že předmětem jednání bylo zjištění stavu prováděných pozemkových úprav na kat. úz. uvedených obcí a zajištění dokončení těchto úprav – v kat. úz. Přerov je pozemková úprava provedena, provedeno nové měření, vyhotoven včetně všech map, chybí provést zaknihování. Knihovní pořádek nelze provést vzhledem k tomu, že jednak nebyly splněny všechny náležitosti, jak je vyžadoval scelovací zákon č. 47 z r. 1948 Sb. a jednak proto, že na k. ú. obce Přerov nacházejí se pozemky účastníků z Bochoře, kde scelovací řízení nebylo skončeno;

- podle zápisu sepsaného v kanceláři posádkové správy 55 Přerov ze dne 19. 9. 1956 bylo řešeno nucené scelovací řízení v Bochoři a uplatněn požadavek na vyčlenění pozemků soukromých zemědělců z letištní plochy v rámci scelovacího řízení;

- v opisu Rady místního a národního výboru Bochoř, okres Přerov, ze dne 9. 11. 1957 adresovaného Krajské voj. ubyt. a staveb. správě je uvedeno, že Rada MNV v Bochoři projednala přípis ze dne 23. 10. 1957 a usnesla se, že netrvá na dokončení scelovacího řízení;

- v technické zprávě o vypracování projektu pozemkové úpravy z důvodu obecního zájmu v Bochoři, okres Přerov, ze dne 16. 6. 1958 je uvedeno, že v obcích Bochoř, Henčlov, Přerov, Troubky, okr. Přerov bylo v roce 1948 zahájeno povinné scelování za účelem získání potřebných pozemků pro účely obrany státu. Z těchto obcí byla obec Bochoř již scelena, ostatní nesceleny. Povinné scelování bylo však v r. 1950 v obci Bochoř přerušeno a to v důsledku založení JZD a provedení HTÚP. [...] V polovině r. 1956 rozhodnuto přerušené scelovací řízení v Bochoři podle nynějších platných předpisů – vládní nař. č. 47/1955 Sb. – z úřední moci dokončiti. [...] Po vyhotovení příslušného scelovacího elaborátu má být rozhodnuto o dalším postupu při řešení majetkoprávních vztahů k půdě ve všech čtyřech obcích, v nichž došlo k nucenému scelování;

- v zápisu o poradě svolané na den 13. 5. 1971 u tajemníka ONV v Přerově za účelem ujasnění postupu při určování vlastnických vztahů k pozemkům pojatých do scelovacího řízení podle zákona č. 47/48 Sb., je uvedeno, že podnětem jednání byly stížnosti z řad občanů, zejména v obci Henčlov na neujasněné vlastnické poměry pozemků, které byly předmětem scelovacího řízení, nejdříve podle vl. nař. č. 171/40 Sb., později podle zákona č. 47/1948 Sb. Uvedená scelovací řízení nebyla v několika obcích technicky dokončena a ve všech v úvahu přicházejících obcích nebyla dokončena po stránce majetkoprávní. [...] Účastníci jednání se shodli na názoru, že při posuzování stávajících vlastnických vztahů k pozemkům, zejména k určeným k zástavbě, nutně vycházet ze scelovacích operátů, a to především s přihlédnutím k ustanovení § 60 zák. 47/48 Sb. o odevzdání náhradních pozemků do zatímního užívání. To znamená, že užívací vztahy k pozemkům takto vzniklé budou ze strany střediska geodzie, státního notářství, prokuratury i ONV považovány za vztahy vlastnické.

12. Podklady, které žalovaný v řízení shromáždil, jednoznačně prokazují, že scelovací řízení probíhalo v k. ú. Přerov i po nabytí účinnosti zákona č. 47/1948 Sb. z. a n., tedy po 14. 5.

1948. Skutečnost, že žalovaný nemá k dispozici rozhodnutí o zahájení scelovacího řízení podle tohoto zákona, nemůže být, i s ohledem na významný časový odstup a množství listin, svědčících pro vedení a neskončení scelovacího řízení po nabytí účinnosti zákona č. 47/1948 Sb. z. a n., důvodem pro závěr opačný. Pro tento závěr svědčí rovněž skutečnost, že od r. 1954 je v katastru nemovitostí pro k. ú. Přerov veden stav pozemkové držby, který vychází z návrhu scelovacího plánu pořízeného v letech 1948-1954. Vlastnické právo k předmětným pozemkům v k. ú. Přerov bylo do katastru nemovitostí zapsáno v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 PozZ na základě návrhu scelení v r. 1954, který byl pořízen v rámci scelovacího řízení, tj. u pozemků vedených ve shodě se scelovacím plánem bylo potvrzeno vlastnictví, pozemky, u kterých tato shoda nebyla potvrzena, jsou vedeny jako nevykryté nároky ze scelení a vlastníků je za tyto pozemky přiznána náhrada dle ustanovení § 14 odst. 5 PozZ a vlastníci takových pozemků jsou účastníky řízení v pozemkové úpravě na dokončení scelení v k. ú. Přerov (což je i případ žalobce). Zda bylo scelovací řízení tehdy zahájeno zákonně či nikoli, nemůže být předmětem přezkumu v tomto řízení, podstatné pro posouzení věci je, že veškeré zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že scelovací řízení bylo vedeno, když úkony ve scelovacím řízení byly prokazatelně prováděny až do 70. let 20. století.

13. Krajský soud v této souvislosti poukazuje na nálezný Ústavního soudu ze dne 27. 5. 1998, Pl. ÚS 34/97, jenž se zabýval poslaneckým návrhem na zrušení ustanovení § 9b až 9h zákona č. 284/1991 Sb. a tento návrh zamítl. Ústavní soud mj. ve svém nálezu popsal historický vývoj pozemkových úprav. Pro nyní posuzovaný problém je přílehlavá zejména následující pasáž: *„K zahájení scelovacího řízení postačoval návrh poloviny vlastníků hospodářských pozemků (příp. také jen třetiny vlastníků). Principy citované právní úpravy byly převzaty do vl. nař. č. 171/1940 Sb. o scelování hospodářských pozemků a o jiných úpravách pozemkové držby, na jehož základě bylo zahájeno scelení v převážné řadě katastrálních územích po II. světové válce, aniž bylo scelovací řízení dokončeno, čímž byl založen problém, který novelizace řeší.*

Poslední právní předpis, který v předlistopadovém období upravoval postup při pozemkových úpravách na principu adekvátní náhrady za zásah do vlastnického práva k pozemku byl zák. č. 47/1948 Sb. (tento zákon přitom zachoval možnost dokončit již zahájená scelovací řízení podle dřívějších předpisů, jestliže již v těchto věcech bylo skončeno odhadní řízení). Adekvátní náhrada přitom spočívala v přidělení náhradního pozemku nebo v peněžitém plnění. Obecně při zahájení pozemkové úpravy došlo k omezení vlastnického práva všech účastníků úpravy k pozemkům do ní zahrnutých. Rozsah tohoto omezení se s dalším průběhem měnil. Významné omezení vlastnického práva účastníků pozemkové úpravy nastalo v okamžiku, kdy jim bylo zřízeno tzv. právo zatímního užívání náhradních pozemků k pozemkům jiných vlastníků (§ 60 cit. zákona), pokud jim nebyla vyplacena peněžitá náhrada. Od zřízení práva zatímního užívání nastal stav, kdy vlastnické právo k pozemku podrobenému scelení již neumožňovalo užívat vlastněný pozemek, ani požívat jeho plody, ale bylo s ním spojeno právo užívat pozemek v zatímním užívání a požívat plody tohoto pozemku. Tedy, po odevzdání náhradního pozemku do zatímního užívání bylo vlastnické právo jednoho pozemku trvale spojeno s užívacím právem k pozemku zcela jinému. Přitom tento stav nebyl časově nijak omezen. Scelovací zákon však předpokládal, že jde o stav přechodný, který bude trvat pouze do doby, než bude scelovací řízení ukončeno i po formálně právní stránce a dojde ke směně vlastnických práv k pozemkům, při které se změní právo zatímního užívání na vlastnické právo při současném zániku vlastnického práva k původnímu pozemku, který byl vložen do scelovacího řízení. Scelování mělo být zakončeno závěrečným řízením, v němž měla být provedena, mimo jiné, změna, oprava a

založení pozemkové knihy a pozemkového katastru, jako základních nástrojů tehdejší evidence nemovitostí. Zakončení scelovacího řízení mělo být oznámeno vyhláškou v Úředním listě II.

Stát, který v době komunistického režimu nerespektoval ani zákony, jež sám přijal, postupem doby ztratil zájem na tom, aby byl dodržován postup stanovený právními předpisy a od oznamování ukončení řízení se upustilo. Do pozemkových úprav se začal výrazně prosazovat politický podtext. Počínaje rokem 1950 se pozemkové úpravy staly nástrojem co nejrychlejší likvidace rozporu mezi zestátněnými odvětvími národního hospodářství, zejména průmyslu, a přetrvávajícím poměrně silným zemědělským sektorem. V široké míře byl využíván zákon č. 69/1949 Sb., o jednotných zemědělských družstvech, který měl dát našemu zemědělství nový směr - nově organizovat zemědělský půdní fond a podpořit i v zemědělství rozvoj zemědělské výroby po vzoru sovětských kolchozů a sochozů, při maximálním potlačení soukromého vlastnictví zemědělského nemovitého majetku.

Vládním nařízením č. 47/1955 Sb., o opatřeních v oboru hospodářsko-technických úprav pozemků, došlo ke zrušení scelovacího zákona, nebyla však zrušena žádná práva nabytá na jeho základě. Tato nová právní úprava však neobsahovala žádné pravidlo chování, na jehož základě by bylo možné dokončit započatá, ale dosud neukončená scelovací řízení, ani fakticky neumožňovala návrat k původnímu vlastnictví. Tím byla všechna neukončená scelovací řízení fakticky přerušena a právní vztahy k pozemkům dotčeným nedokončeným scelovacím řízením byly ponechány v tom stavu, v jakém byly.

14. Citovaný rozbor vývoje právní úpravy dle názoru krajského soudu jednoznačně potvrzuje výše uvedený závěr, k němuž na základě provedení dokazování dospěl žalovaný a s nímž se ztotožňuje krajský soud, že scelovací řízení podle zákona č. 47/1948 Sb. z. a n. pro dotčené území probíhalo a nebylo dokončeno, a jsou tak splněny podmínky pro vedení pozemkových úprav stanovené ustanovením § 14 odst. 1 PozZ, podle něhož předmětem pozemkových úprav v katastrálních územích s nedokončeným scelovacím řízením jsou všechny pozemky nacházející se v katastrálním území, ve kterém nebylo dokončeno scelovací řízení podle dříve platných předpisů, bez ohledu na dosavadní způsob jejich využití a existující vlastnické a užívací vztahy k nim.
15. K žalobnímu bodu b) krajský soud toliko uvádí, že v řízení o přezkumu rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2017 nemůže krajský soud přezkoumávat zákonnost průběhu původního scelovacího řízení, které probíhalo podle zákona č. 47/1948 Sb. z. a n., tedy ani to, zda do něj byly zahrnuty předmětné pozemky v souladu s tímto zákonem či nikoli.
16. Krajský soud ze všech výše uvedených důvodů žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
17. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., když plně procesně úspěšný žalovaný náhradu nákladů řízení nepožadoval.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 22. srpna 2018

JUDr. Zuzana Šnejdrlová, Ph.D. v. r.
předsedkyně senátu